

KA

Fyllets

Interiör från KA 4 Museum

Redaktionen har ordet

Bäste läsare !

Nu är det dags att få ihop vårens upplaga av tidningen. Tyvärr är det magert med insändare. Det är faktiskt så, att när tiden för att komma in med artiklar gick ut den 1 februari hade det bara kommit in två stycken. Det är inte lätt att göra en tidning då. Jag skrev i förra numret att tidningen skulle vara ett forum för utbyte av minnen och erfarenheter från både inom och utom staketet och mellan gammal och ung. Det målet innehålls bara om läsarna delar med sig. Var inte blyg. Om Du tycker att det är svårt att formulera så att det passar i en tidning, så hjälper redaktionen gärna till bara vi får "råmaterialet".

Det finns planer på att göra tidningen till en kombinerad förenings- och förbandstidning för KA 4. Det är en förändring som jag tror kan bli till fördel för både Kamratföreningen och tidningen.

Bidrag till nästa nummer skall vara oss tillhanda senast 1995-09-01.

Angenäm läsning önskar

Redaktörerna Gunnar Hellekant och Gösta Andersson.

Adress: KA-fyren, Redaktionen, c/o Muséet, Box 5155, 426 05 VÄSTRA FRÖLUNDA

FÖRENINGSNÅLEN, KLUBBMÄRKET OCH BLOMSTERFONDEN

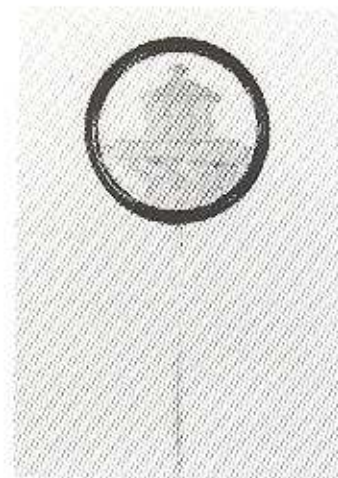
Föreningsnålen bör varje medlem ha fästad på sitt rockuppslag. Den är ett tecken på att Du tillhör en militär förening, där inga gradskillnader finns, en förening för det goda kamratskapet. Nålen kostar 20:- samt porto Kr 3:70.

Klubbmärket, "guldbroderat", att användas som ficklocksmärke på blazer m.m. har rönt stor uppskattning. Märket kostar Kr 40:- samt porto Kr 3:70.

Blomsterfondens medel används vid hedersbevisningar av olika slag.

Beställningar och inbetalningar kan göras direkt till skattmästaren, f n Helmer Ternegren, eller på postgiro 45049-4. Skilj därvid noggrant på de olika posterna, t.ex. medlemsavgift, blomsterfond, föreningsnål eller klubbmärke.

Minnen från KA3

Efter 4,5 års tjänst vid KA 1 blev jag, tillsammans med ett större antal underbefäl och inkallade, tvångsöverförda till Gotland och KA 3 från och med 1 april 1941. Samtidigt överfördes också ungefär samma antal från KA 2.

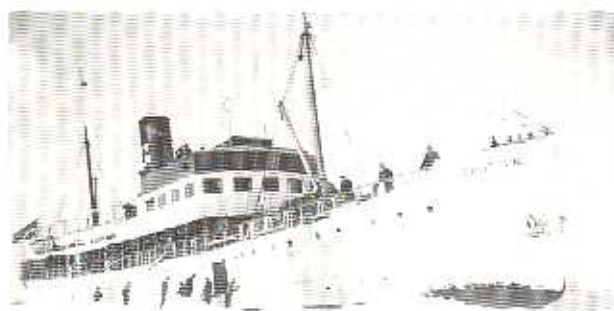
Vi blev naturligtvis mycket förtvylade och protesterade mot detta men fick inget gehör från de beslutsfattare som stod bakom.

Vi fick på rego besked om att vi den 1 april 1941, skulle tillhöra KA 3 och att vi skulle transporteras från Nynäshamn till Visby samma dag. Det var en stor skara kustartillerister som samlades i Nynäshamn för transport till Visby och vidare till KA 3.

De flesta underbefälen från KA 1 kommer jag ihåg namnen på:

Börje Sundkvist, Sven "Tippen" Persson, Stig Granath, Lindkvist, Arne Hjulström, Arne Nylund, Henrik Stjärnskog, Lasse Svan och undertecknad.

KA 2 sände Jens och Oscar Rohdin, Valter Gustavsson, Knut "Torren" Gustavsson, Paul Sjöstrand, Lennart Blücher, John och Ivar Nilsson, Torsten Tollö (Andersson), John Dure och några till som jag glömt namnet på. Vi samlades alltså i Nynäshamn nämnda datum för att med våra sjösäckar embarkera s/s Drotten som skulle föra oss över Östersjön till Visby.

Vintern 1941 var mycket snöig och kall med temperaturer ner till minus 38°. Östersjön var nästan helt isbelagd. Statsisbrytaren Ymer skulle först bryta upp en ränna i isen för oss, vilket innebar ett uppehåll på cirka 15 timmar. Detta gjorde att vi fick inkvarteras över

natten på en förläggning i närheten. På morgonen den 2 april avgick fartyget från Nynäshamn och stävade ut från färjeläget. Förläggningen ombord blev den sämsta tänkbara. Ett antal presenningar hade spänts upp utefter lastrummets insidor. Pytsar för att eventuellt spy i fanns också fastsatta på stag i båten. Kontingenten av befäl och inkallade var ganska stor så det blev ganska trångt om saligheten ombord.

Någon nämndvärd sömn var inte att tänka på. Drotten gick ganska sakta i den uppbrutna rännan och varje törn mot isen kändes genom hela fartyget. Ute var det 25° kallt. Alla frös som hundar. Ungefär halvvägs stannade Drotten helt. Rännan var igenfrusen. Vi kom inte vidare. Vi såg bara is så långt vi kunde se. Vi kunde promenera på isen utan fara för att drunkna. (Se bild). Befälhavaren begärde assistans men Ymer var långt borta och kunde inte komma till vår undsättning genast. Maten ombord började tryta så den fick ransoneras. Tidigare kunde en god middag beställas utan vidare, men från och med den 3 april var det slut med denna favör.

Vi väntade och väntade på att Ymer skulle dyka upp i horisonten och inte förrän på morgonen den 4 april bröt Ymer upp rännan igen så att vi kunde komma vidare.

Det tog sedan ytterligare 8 timmar innan vi kunde lägga till vid kajen i Visby. Det var inte utan att vi nästan ville kyssa den gotländska jorden, så uttröttade var vi. Hland väntade bussar för att transportera oss till Fårösund och KA 3 dit vi kom sent på förnatten till den 6 april 1941. Tjänsten tog sin början redan morgonen därpå i och med att vi lämnade vår trupp till överste Cederlöf.

Güsta Andersson

(I våra kretsar diskuterades tvångsöverföringen mycket ingående. Gotland var en igelkott som svalde fler och fler soldater. Man frågade sig till vilket ändamål? De spekulationer som dryftades var bland annat om Sveriges under rättelseorganisation visste om att Tyskland skulle invadera Ryssland den 22 juni 1941. Gotland kanske kunde bli en lämplig bas för båda parters flyg- och sjöstridskrafter? Sverige ville ej att Gotland skulle invaderas för om så skedde skulle hotet mot Skandinavien öka. Vi trodde att det var därför Gotland skulle befästas med största möjliga försvar. Detta är bara spekulationer, men kanske finns det någon liten sanning i det).

Ordförandens Spalt

Äntligen är vi på gång att utbilda 5.amfibiebataljonen vid GMB. Vi har haft inryckning av PB, GB samt F-soldaterna till den första hälften av bataljonen, som utbildas 1995.

Utbildningen har löpt enligt plan och med noggranna förberedelser i form av befälsutbildningar och planläggning i samverkan med KAB2/KA 1. Tyvärr är befälsläget något ansträngt, som vi försöker lösa med frivillig tjänstgöring m.m. Vi ser alla mycket positivt på utbildningen av detta nya krigsförband.

Skolornas verksamhet beskrivs i en särskild artikel inne i tidningen av bataljonchefen, övlt Bengt Delang. Den snabba utvecklingen av ledningssystem gör att Radarskolans tjänster mycket väl kan tas tillvara.

Marinens Sjukvårdsskola kommer under våren att bistå vid ett marint stridssjukhus KFO.

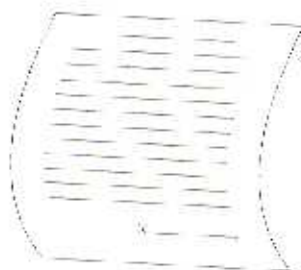
Vad som kastar sitt ljus eller skugga, om man så vill, över framtiden är alla utredningar som genomförs eller kommer att genomföras inför ett nytt försvarsbeslut. Det kommer i alla avseenden innebära en reduktion av ekonomiska medel till Försvarsmakten. Ett antal strukturer på olika ekonomiska nivåer provas.

Det nya försvarsbeslutet avses fastställas av höstriktsdagen 1996. Ett antal förband inom Sverige kommer säkert att få läggas ned.

Vi inom MKV och GMB arbetar mycket för att bevisa, att militär närvaro på Västkusten är nödvändig för Sveriges försvar samt att vi idag genomför verksamheten på ett rationellt och billigt sätt.

Med en varm hälsning om en skön och trevlig vår och sommar slutar brigadchefen,

Sigvard Oscarsson

In Memoriam †

Följande medlemmar har avlidit:

Harry Hagelbrant
Karl-Erik "Knallen" Eriksson
Tage Boström

Vi lyser frid över deras minne!

Skattmästaren har ordet

Medlemsavgiften har på några undantag när inbetalats till fullo. Generösa medlemmar har bidragit med stora gåvor till föreningens stöd för bl a musciverksamheten. Avsatta medel för den gemensamma KA-kamratförenings-träffen i augusti har inte helt behövs tagas i anspråk. Detta har gjort att föreningens tillgångar har ökat 1994.

Med denna "KA-fyren" följer en avi för inbetalning av årsavgiften 1995 (50 kr) och eventuella gåvor. Betala om möjligt så fort Du kan och *glöm inte* att uppge vem Du är och om Du önskar styra en eventuell gåva till någon verksamhet. Tre avgifter för 1994 har jag ej kunnat identifiera.

Tack för alla hälsningar!

Helmer Ternegren

Lediga platser

Muséet

Muscikommittén behöver hjälp med olika arbeten.

Kom ut till oss på onsdagar mellan klockan 09.00 och 15.00 eller ring oss på 031-692278 för närmare information.

För intresserade finns här trevlig kamratskap och mycket att göra!

Födelsedagar

April -95 - Oktober -95 ☞

90 år

Sven Boman 14/8

80 år

Hugo Vilbern 14/4
Göte Ekstedt 7/5

75 år

Viran Öhrn 8/4
Lennart Fries 15/4
Sture Dellheden 16/4
Kjell Werner 30/5
Evy Rönnkvist 13/6
Ivar Nilsson 7/7
Allan Ljunggren 25/9
Bertil Norrman 7/10
Erik Knöös 26/10

70 år

Harry Sundberg 8/6
Leif Havås 17/6
Karl-Inge Iversén 28/6
Kjell Ohlsson 29/6
Arne Håkansson 7/7
Erik Blomberg 11/9
Gunnar Ernflykt 13/9
Georg Andersson 23/9
Evert Wangler 24/10

60 år

Svante Kristensson 10/5
Rolf Jacobsson 29/5
Curt Andersson 24/9
John Gustavsson 23/10

50 år

Peder Ugglå 19/5
Kjell Gisslander 23/4
Christer Eliasson 25/7
Ulf Utgård 5/9
Anders Uppström 2/10
Ulf Almljung 29/10

Skolbataljonen - Utbildning med mångfald

Skolbataljonen organiserades 1993 genom en sammanslagning av Kustartilleriets Radarskola (KA RadarS) och Marinens Sjukvårdsskola (MSjvS). Motiven för omorganisationen av främst ekonomiska. Det gällde att rationalisera verksamheten i ett kärvt ekonomiskt läge. Den gemensamma nämnaren för KA RadarS och MSjvS var då liksom nu, den centraliserade utbildningen. Detta blev det främsta skälet, utöver de rent ekonomiska, till att de två skolorna fördes samman till en bataljonsenhet.

Slutresultatet blev en personellt starkt bantad organisation som framgår av ovanstående bild. Den gemensamma administrativa enheten, som finns i kasern C, är inte större än de som fanns vid varje skola tidigare. De två skolorna har i huvudsak bibehållit sina tidigare strukturer, men med starkt reducerat personalinnehåll. Sammantaget finns nu 40 YO och 9 civila befattningar vid bataljonen. Tyngdpunkten för verksamheten vid MSjvS finns i befattningsutbildningen i sjukvård för alla värnpliktskategorier i Marinen. Härutöver genomförs även ett antal befälskurser: marinstabsläkarkurs, kompanisjukskötarkurs, olika yrkeskurser för officerare m.m. Årligen genomförs även strids-sjukvårdsövningar med marina sjukhuskompanier på övningsfältet vid Säve. Ett spektakulärt inslag är träning i krigskirurgi på nersövda grisar. Realismen och därmed effekten som uppnås under dessa övningar är svårslagen. Härutöver deltar skolans personal som utbildare och experter vid en stor mängd övningar både inom och utom Marinen, ex.vis utbildas samtliga Bosnienbataljoner i sjvtjänst. Skolans personal tjänstgör vid och samverkar regelbundet med t ex FSC, MTC, ATS. Samman-

taget ger verksamheten personalen en unik kompetens om de marina sjukvårdsförbanden. Tyvärr saknas inte orosmoln. Ett är att CM 94-07-01 beslöt att rekryteringen till yoff kategori sjukvård skulle upphöra. F n utreds hur sjukvårdsofficerare skall utbildas i framtiden.

Benämningen KA Radarskola säger egentligen ganska litet om den verksamhet som bedrivs. Namnet har bibehållits mest för att det är inarbetat och väl känt av de flesta. Verksamheten vilar på två grundpelare, nämligen utbildningen av tekniker och operatörer på olika radar-, eld- och stridsledningssystem. Härutöver utbildas även så udda kategorier som sjöbevakare och befäl för Flygvapnets och Marinens nya radarstationer PS 870. Liksom vid MSjvS är de olika kurserna starkt varierade såväl till längd, innehåll samt elevantal. Detta ställer höga krav på planeringen av de olika kurserna varvid t ex samläsning av vissa moment mellan olika kurser är ett sätt för att få en hög produktivitet. Kännetecknande för KA RadarS är även det stora antal kurser för befäl som genomförs, såväl OHS, KHS och KAS. Nytt för i år även utbildning av tekniker för PS 902, spaningsradarn för den nya tunga kustroboten. På sikt införs även utbildning på 904, spaningsradarn för KA's nya LV robot-system. Hela utbildningen vid skolan är just nu i början av en omfattande omdaningsprocess.

Utvecklingen går alltmer mot datorbaserade ledningssystem och utbildningshjälpmedel. Nyligen har t ex datorer anskaffats för simulatorträning av operatörer för PS-870. Inom kort kommer multimediatekniken, dvs användning av både ljud och bild i olika datorprogram, att vara ett ovärderligt utbildningshjälpmedel.

I den målbild vi nu tecknar för skolbataljonnens framtidsverksamhet, ingår en fortsatt satsning och utveckling på de områden som KA RadarS och MSjvS redan idag är ledande inom. Vi måste själva ta initiativet för att bibehålla, men framför allt utveckla, vår unika kompetens i den framtida Marinen. Det kommer vi också att göra.

Bengt Delang
Skolbataljonschef

Upprop 1

Årsmöte

Årsmöte avhålls i Bohussalen **onsdagen den 26 april, klockan 18.00**

Efter mötet serveras,
Vårmiddag i Officersmässen.

Muséet är öppet för besökande från kl 16.30.

Möt upp!

Upprop 2

Vårmiddag

I direkt anslutning till årsmötet avhåller föreningen,

Vårmiddag på Officersmässen den 26 april.

Årsmötet sker i Bohussalen kl 18.00.

Ring och anmäl Dig *senast den 21 april* på tel:
031-69 20 67 (Eva) eller 69 27 40 (Gun).

Upprop 3

Känsödagen

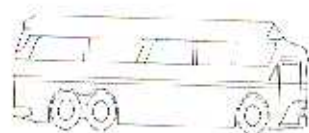
Känsödagen avhålls lördagen den 8/7 i år. Avresa från KA hamn kl 09.15. Kostnad för båtresa Kr 25:- per person. Parkering kan ske i hamnområdet, vakten anvisar.

Beräknad återkomst kl 15.30. Lunch kan erhållas till självkostnadspris.

Anmälan senast den 28/6 per telefon 031-69 20 00 (KA 4 växel). Begär Känsö (hemannat efter midsommar). Före midsommar kan anmälan göras till Gun Strandberg på telefon 031-69 27 40.

Vänligen uppge antal deltagare samt önskemål och lunch.

Välkomna!

Inbjudan

till

**KA Kamratföreningars träff
i Vaxholm den 25 - 27 augusti**

Program

- Dag 1:** Samling på KA 1, samkväm.
Dag 2: Utflykt till Dalarö skans och vidare till Korsö. Bankett och förläggning.
Dag 3: Återresa till KA 1. Hemfärd.

Tag med Din fru, make, sambo eller vän till en trevlig samvaro i glada kamraters lag.

Beträffande kostnaden har vi ej erhållit uppgift därom från KA 1. Vid anmälan kan uppgift om denna erhållas av våra "mottagare" enligt nedan. Vi kan utlova att kostnaden blir låg i förhållande till vad som erbjuds.

Anmäl Dig snarast, dock senast den 1/6 till Gun Mellberg på telefon 031- 69 27 40 eller Ewa Werner, telefon 031-69 20 67, på kontorstid.

Detta är enda inbjudan till sammankomsten.

Välkomna!
Festkommittén

Höstmiddagen - äntligen blev den av!

Jag hade hört att kamratföreningens sammankomster på officersmässen vid flera tillfällen blivit inställda på grund av för få anmälningar.

Jag har också hört många säga att det skulle vara trevligt att träffa de gamla lumparkompisarna och kollegerna igen. Då måste ju en middag på massen vara ett bra tillfälle.

Jag reagerade därför när man på ett styrelsemöte inför höstmiddagen anmälde att även denna tillställning skulle ställas in då det bara kommit tolv (12) anmälningar. Det måste vara något som är fel. Middagen måste lanseras på ett bättre sätt.

Styrelsen bestämde då att ringa runt till medlemmar som kunde vara intresserade. "Djungelelegrafen" gick och till slut var det fyrtiotvå (42) deltagare, kvinnor och män, vid Kamratföreningens höstmiddag.

Det hela började med att muséet var öppet i en timma före festen för att ge möjlighet att återse gamla "prylkompisar".

Baren på massen var annars den riktiga samlingspunkten och där blev det glada återseenden.

Britt-Marie Karlsson, mässlöreståndare och medlem, uppbackad av Ewa Werner med flera, serverade sedan en härlig måltid under vilken samtalssorlet hela tiden ökade. Det förhållande att det nu fanns kvinnor vid bordet bidrog till att höja trivseln.

Efter middagen blev det kaffe och kaka och baren var öppen för den som önskade något starkt till det eller senare under kvällen.

I samband med kaffet passade ordföranden "Sigge" Oscarsson, i egenskap av C KA 4, på att ge information om hur det är på KA 4 eller GMB (Göteborgs Marinbrigad) som det också heter och hur det ser ut idag och de närmaste åren.

Kvällen fortsatte sedan med trevligt umgänge och samtal om framtiden och om vad som en gång varit.

Fridolf Askerstad ledde en frågesport mellan två 3-mannalag, en kvinna och två män. Nam-

nen på deltagarna och vilka som segrade kommer jag inte ihåg nu, men det hoppas jag ursäktas.

När tiden för uppbrott inträdde var de flesta överens om att det varit en trevlig kväll, men tyvärr hade man inte hunnit prata med alla man velat.

Det fanns mycket kvar att ventilera och ett bra tillfälle för det är vid Värmiddagen den 26 april.

Låt dessa sammankomster bli ett forum för utbyte av minnen och erfarenheter för oss som har vårt intresse för Älvsborgs Kustartilleriregemente som förenande länk.

På återseende den 26 april !!

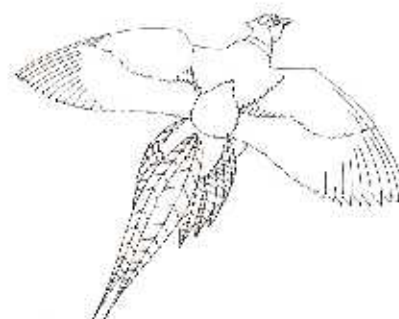
Gunnar Hellekant

OBS! - DAMER

Alla damer som på olika sätt har eller har haft anknytning till KA 4 är välkomna som medlemmar i Kamratföreningen. Medlemsavgiften är endast 50:- Kr och för det får Du vara med på våra populära resor till våra kamrater på andra KA-förband; fester och andra tillställningar. *Allt till rimliga kostnader!*

Anmälan om medlemskap kan ske genom insättning av avgiften med bifogade inbetalningskort. V.g. ange fullständigt namn och adress samt när Du är född.

Hjärtligt välkomna i gänget !!

Överlevnadskurs 0293

Under sommaren -94 och vintern -95 genomförde undertecknad instruktörskurs i överlevnad hållen av Arméns överlevnadsenhet i Karlsborg. Kursen är indelad i en sommar och en vinterdel, vilka benämns 0293A och 0293B. På vinterdelen anslöt också från GMB lk Robert Hellström, vilken genomfört 0293A sommaren -93 men varit tvungen att vänta med vinterdelen ett år p g a FN-tjänstgöring i Makedonien.

Instruktörskursen genomförs årligen med elever från samtliga försvarsgrenar. I år deltog även från Norge kn Egil Haave som till vardags tjänstgör på den norska motsvarigheten till Infanteriets stridsskola. Chefen för Arméns överlevnadsenhet kn Lars Fält, vilken har stor erfarenhet av överlevnadsutbildning från hela världen, har som målsättning att sprida överlevnadskunskaperna inom hela försvarsmakten. *Utbildandet av instruktörer som i sin tur kan utbilda både vpl och befäl på sin myndighet är naturligtvis en mycket bra metod när det gäller detta.* Idag finns ca ett åttiotal utexaminerade instruktörer spridda inom samtliga försvarsgrenar.

För att få genomföra kursen och erhålla utbildningstecken och diplom "överlevnadsinstruktör" ställs följande krav:

- Genomförd yrkesofficersutbildning.
- Genomförd kurs 0293A och 0293B i en följd. Undantag kan i speciella fall beviljas, dock skall kursen vara helt genomförd senast två år från start.
- Genomfört CA (motsvarande) prov med godkänt resultat.
- Genomgått fångförhållningsutbildning och genomfört flykt- och långförhållningsprov med godkänt resultat.
- Genomfört firning, orientering samt simning, godkänt under barmarksdelen.
- Under vinterdelen genomföra längre skidförflyttning samt därefter övernatta enskilt med krav på kunskap att välja rätt ved. Därefter göra upp eld för att torka kläder och tillaga dryck under begränsad tid.
- Genomföra förbandsdygnen med godkänt resultat från kursledningen och gruppmedlemmarna.

Överlevnadsutbildning är något som blivit allt vanligare både civilt och militärt, och en överlevnadssituation är något som kan uppstå när

man minst anar det, även i det dagliga livet. Ofta kan man med mycket enkla metoder väsentligt öka sina möjligheter att klara en nödsituation. Det är också detta som hela överlevnadsutbildningen bygger på, att på nytt lära sig de metoder för överlevnad som våra förfäder behärskade, men som i mycket stor utsträckning gått förlorade i vårt moderna samhälle.

Barmarksdelen består av en formell och en tillämpad del. Den tillämpade delen genomfördes denna gång utanför Östersund i både fjällterräng och vanlig mark. Under den formella delen får man lära sig allt från att bygga sin egen ryggsäck till vilka växter som är ätbara och vad de innehåller, hur man hittar och renar vatten m.m.

Den formella delen är en riktig "skogsmullekurs" och upplevs för ett yrkesbefäl som mycket stimulerande. Under den tillämpade delen får man *praktisera sina erhållna kunskaper* och ger eleven mycket nyttiga erfarenheter vad gäller kroppens reaktioner på näringsbrist i kombination med arbete för att hitta föda.

Vinterdelen genomförs i Jukkasjärvi, 1,5 mil utanför Kiruna. Orten är väl mest känd för sitt ishotell som drar besökare från hela världen. Baren är i tidningen Newsweek klassad som en av världens 15 främsta och byggd helt i is. Kursen fick förmånen att första natten bo på hotellet, som hade en innetemperatur på ca -4 grader, vilket skall ställas mot utetemperaturen på -35 grader. Upplägget på vinterdelen ser ungefär likadant ut som på barmarksdelen, man genomför en formell del med utbildning i bl a isfiske, rensläkt, ätliga växter, tillverkning av snöskor, olika typer av bivacker m.m. Som avslutning genomförs en fyra dygn lång tillämpningsdel där man i fyrmannagrupper får tillämpa sina kunskaper i den ständiga jakten på föda och skydd mot våldrets makter.

Efter att ha genomfört kursen och insett att arméns överlevnadsenhet delvis "preparatus supervivet", vilket ungefär betyder "den förberedde överlever", är precis vad överlevnad handlar om, ser jag med glädje fram emot att få sprida mina kunskaper bland GMB:s värnpliktiga och befäl.

Kn S Öhman
5.Amfibiebataljonen GMB

KA 4 - Museum

Vid tiden för sammanslagningen av Göteborgs Kustartilleriförsvär (GBK) och Västkustens Örlogsbas (ÖrlbV) till Västkustens Marinkommando (MKV) 1982 föddes inom KA 4 Kamratförening tanken på att dokumentera Kustartilleriets historia på västkusten. På hösten -83 började arbetet med att iordningställa en utställning i ett utjämt förråd på "fort-området". CM sköt till pengar och den 31 maj 1985 invigdes "KA 4 Museum".

"Stugan blev snart för trång" och pengar uppläts för att bygga en utställningshall för skrymmande materiel såsom fordon, pjäser, radarvagn m.m. Hallen stod klar hösten 1991. Fort-områdets "Gamla markan" har iordningställts för visning av materiel från vissa specialtjänster som underhåll, sjukvård m fl. Det var ett tiotal pensionerade officerare som från början kläckte idén och som sedan dess genom ideellt arbete möjliggjort denna uppvisning av KA-historien och kustförsvaret av Göteborg. Det äldsta föremålet är en kulspruta från 1889 och det yngsta är prototypen för avståndsmätare med laser från 1969. I muséet finns också en centralinstrumentering 710. Denna är ännu aktuell för krigsorganisationen och myndigheten har valt att förrådsställa den på detta sätt.

Jag vill rekommendera alla att göra ett besök. Muséet kommer då att vara ett "nostalgotek" för de äldre där man återser många gamla bekanta och en bra "lärobok" om vad som en gång varit grunden till det KA vi har idag. Muséet är öppet varje onsdag mellan klockan 09.00 och 14.00. Besök på andra tider möjliggörs genom kontakt per telefon 031-69 24 97 under ovan angiven tid eller via C KA 4 sekreterare tel: 031-69 27 40 (under tjänstetid). Muséet hålls också öppet i anslutning till Kamratföreningens olika arrangemang på KA 4.

Gunnar Hellekant

Att som barn bo på Älvsborgsön

Hur var det att vara barn i en underofficersfamilj på 20- och 30-talen och bo på Älvsborgs fästning? Jag föddes år 1921 på Nya Varvet i byggnad 62 har det sagts mig. Vid nedläggningen av KA 3 (Nya Varvet) överfördes officerare och underofficerare till Vaxholm och Karlskrona. Många övergick till civil verksamhet och fick så kallad "övergångsstat".

Min far, sergicanten Carl Svanberg, blev kvar på Nya Varvet, tillsammans med flaggjunkaren Vinblad, maskinisten A Hawborn och sergicanten Hans Twedmark, som erhöll civil anställning som expeditionschef för det nya detachementet KA 2. Underofficerarna fick ta hand om materielen. Eftersom min far var minör fick han ta hand om minmateriel, minammunition, telefon- och båtmateriel. I båtmaterielen ingick bland annat 2 minutläggare av äldre typ, några roddsofior och 2 motorslupar. Chef för detachementet var kapten Petersson som snart pensionerades och efterträddes av majoren Folke Eriksson. Båda dessa officerare var platschefer och bodde i amiralsbostället längst ner i allén på Nya Varvet. Eftersom den mesta minmaterielen och minammunitionen förvarades på Älvsborgs fästning, då benämnd Älvsborgsön, flyttade vår familj dit den 1 oktober 1926 där min far avlöste styckjunkaren Kling som pensionerades.

Nu började en relativt besvärlig tid för familjen som då bestod av far, mor samt barnen Svea och Stig. Senare föddes där ute också Sonja och Bertil. På handkarror kördes familjens ägodelar till kajen på Nya Varvet och lastades ombord på kommunikationsbåten. Denna var en äldre fiskebåt med mycket klen motor. Båten var inköpt under 1:a världskriget och hette Ellen. Ingen visste att båten hette så men alla kände till "Stånkan". Besättningen hjälpte till att lasta familjens ägodelar tillsammans med några kubikmeter ved.

Väl framme på Älvsborgsön hjälptes man åt att få allt uppbyggt till kommandohuset på borggården där vi skulle bo. I lägenheten fanns kakelugnar i alla tre rummen. I köket fanns som vanligt på den tiden, en vedspis med traditionell kopparreservoir för uppvärmning av vatten. Elbelysning fanns inte och fotogenlamporna saknades. Min mor hade dock tagit med stearinljus som vi fick nöja oss

med några kvällar. Fotogenlampor fanns ju att köpa i Göteborg, men dom var dyra. Min far reste till Hästevik, nuvarande KA 4 område, där det låg flera bondgårdar som nyss blivit elektrifierade. Där var det lätt att till rimligt pris få köpa fotogenlampor. De vackraste lamporna köpte han av den lantbrukare som bodde i den gård som senare blev KA 4:s underofficersmäss. Genom fotogenbelysningen blev det glädje hos familjen Svanberg.

Lägenheten var inte i bästa skick och bland annat saknades vatten och avlopp. Bakom huset fanns en tämligen djup brunn som gav salthaltigt vatten. Slask från köket fick bäras ut mot väster och tömmas i havet. Underligt nog var det så att om man bar in en hink med vatten så fick man bära ut två hinkar med slask.

För att få riktigt gott vatten var man tvungen att hämta det i 20-litersdunkar från Oskar II fort. Där fanns en brunn med handpump alldeles utanför vaktbaracken, nuvarande museet. Det var då mest under sommaren då vår egen brunn sinade. Till tvätt användes regnvatten som samlades in i stora kar. Vi bodde inte ensamma på ön. En civilanställd person vid namn Sahlstedt var anställd som tillsyningsman på Stockholmsskäret på andra sidan farleden till Göteborg 1916 - 1924. När han avled flyttades hans fru över till Å-ön där hon fick ett rum och kök i norra delen av sjukhusbyggnaden. Ett underligt sätt att ta hand om änkan. 1929 erhöll hon en lägenhet på NV i huset där proviantförrådet blev till senare.

Förste sergicanten Bäckström blev ny tillsyningsman på Stockholmsskäret där han bodde med sin familj mellan 1924 och 1930. Då flyttade dom till vaktbaracken på "O II fort" som snickarmästare Johansson vid NV gjort om till en 2-rumslägenhet. Johansson var farfar till "Kurtan" Olsson, Lasse Brandeby. År 1931 flyttade underofficerskorpral Olof Karlsson med familj ut till Å-ön. Han var minör och kom från Karlskrona. Familjen bestod av 4 personer med barnen Evald och Margareta. Evald var i min ålder och Margareta några år yngre. De bodde i sjukhusbyggnadens södra del och disponerade där kök och 2 rum. Denna tid var särskilt rolig för mig eftersom jag fick en bra kompis. Tyvärr bodde dom bara där i två år och flyttade när Uoffkorpralen slutade sin tjänst och blev 1:e vaktmästare vid Göteborgs Sparbank.

Kommunikationerna med fastlandet, Nya Varvet, var relativt bra. Tre turer om dagen med "Stånkan" utom på söndagar då det inte gick någon tur. I minförråden för kustartilleriet och flottan arbetade fyra korpraler. Furirsgraden fanns då ej inom marinen. Personalen utskeppades varje morgon från NV med "Stånkan", avgång kl 07.25 med tillägning på OII fort för byte av vaktstyrkan där. Därifrån till Stockholmsskåret där Bäckströms bodde. Barnen Arvid och Inger går ombord. "Stånkan" anlöper Älvsborgsön kl 08.00 där arbetsstyrkan går iland. Jag och min syster Svea går ombord och reser till skolan tillsammans med barnen från Stockholmsskär.

Av arbetsstyrken i minförråden minns jag särskilt korpralerna Henry Karlsson (Carenvall) och Hugo Lindberg som senare blev minförvaltare vid GBK (Göteborgs Kustartilleriförsvaret). Jag började i skolan i byggnad 6 på Nya Varvet. När jag skulle flytta till tredje klass upphörde folkskolan där och jag fick börja i Dala skola vid Kungssten. Skolan började varje dag kl 08.00 men vi barn var alltid försenade och kom till skolan först vid 9-tiden och eftersom "Stånkan" skulle gå tillbaka till Älvsborgsön och Stockholmsskär kl 15.00 var vi tvungna att lämna skolan redan kl 14.30 oavsett när skolan slutade. Vi tappade alltså 2 timmar om dagen av undervisningen. I skolan fanns ingen skolmat utan vi hade med oss smörgåsar och mjölk.

Varje morgon hade vi med oss en mjölkflaska av plåt som vi satte i mjölkboden i ladugården på Nya Varvet. När vi gick hem tog vi med oss den nu fyllda flaskan.

Om vintrarna kunde isen lägga sig och då klarade "Stånkan" inte att ta sig fram. Vid dessa tillfällen hyrde man in bogserare från Röda Bolaget. Detta hände dock bara några dagar varje vinter. Vissa vintrar som de under 1928-1929 och 1930-1931 var väldigt kalla och isen lade sig och då kom vi inte till skolan under flera veckor. Vi kunde också gå på isen till Arendal för att handla. Det fanns också andra som behövde anlita "Stånkan".

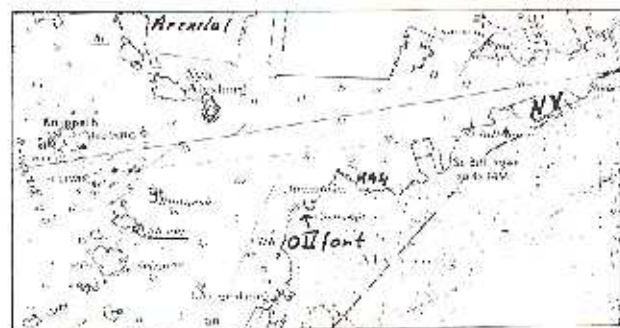
Utanför Älvsborgsön ligger Knippelholmen. Där finns en fotogenfyr inrymd i fyrvaktarbostaden. Fyren vaktades av en fru Samuelsson med sina döttrar Karin och Stina. Fru Samuelsson var änka efter fyrmästaren på Gäveskar som drunknat när han gick på isen över till Asperö. Fru Samuelsson hade övertagit fyren på Knippelholmen och skötte den till mitten

av 40-talet. När de behövde komma in till land för att handla hissade de röd flagga på flaggstången. Då la "Stånkan" till vid "holmen" och hämtade någon av döttrarna. Detta hände ungefär två gånger i månaden. Mest var det Karin som handlade. När "tant" Karin åkte hem tillsammans med oss fyra barn hade hon alltid köpt fyra karameller, en till oss var. Till sig själva hade hon köpt kilovis med basvara som mjöl, socker, salt och mjölk. Allt inhandlades i Hälteus speceriaffär på Nya Varvet. (Numera Flottans Mäns lokaler).

Familjerna på Älvsborgsön och Stockholmsskär kunde beställa varor per telefon från i första hand Hälteus speceriaffär. 12-båten som körde ut lunch till de fyra korpralerna som arbetade i minförråden hade med sig den beställda provianten. En gång i månaden köpte vår familj basvaror från proviantförrådet. Det var ost, smör, mjöl, socker, margarin, salt, makaroner, matbröd (kusar) med mera.

Somrarna var härliga därute. Vi badade, fiskade, simmade och rodde. Vattnet var på den tiden rent och behagligt. När jag var 8 år fick jag en Långedragseka av min far. Ekan riggade jag med mast och sprisegel. Jag fick inte segla ut i ångbåtsrännan utan fick hålla mig norr om ön där det inte var någon trafik. Vid tio års ålder tillverkade jag en kanot som såg mycket underlig ut, men dög bra att paddla mellan öarna med.

Under somrarna hade vi ofta besök av våra kusiner och andra goda vänner. Vi hade gott om plats i kommandanhuset så övernattnings var inte besvärlig. Ibland tältade vi ungdomar på någon vall.

Min far har fårfarm ute på Älvsborgsön. Det var fyra tackor och en bagge. Det blev ju allt emellanåt även lamm. Förutom köpt foder så slog min far gräs med lie som vi barn fick bärga när det torkat till hö. Höet lades i ett valv med god luftväxling och skulle räcka hela vintern till foder åt fåren. Ibland utfördes slakt och för detta kom det en slaktare från stan och skötte den. Sommaren 1934 fick min far order om förflyttning till KA 2. För mig var detta inte roligt men jag visste att som tonåring kunde jag ändå inte bo så mycket längre på Älvsborgsön, utan måste ändå flytta iland om några år och skaffa mig ett yrke. Den 1 oktober installerade sig familjen på Vallgatan 7 i Karlskrona.

Stig Svanberg

Visor vid middagsbordet

Vem sade ordet

Någon gång på 40-talet satte sig den då unge KA-officieren Nils Skånberg ner och skrev en snapsvisa som visade sig bli en fullträff och som sedan dessa har sjungits på varenda KAmäss. Melodin är taken från Musketörmarschen av Ralph Benatsky. Jag vill på detta sätt åtgärda den okunnighet om texten som visade sig vid en mässfest nyligen.

Håll tillgodo!

Vem sade ordet

Skål här vid bordet

Blänkande pärla

Våra klingor korsas för Dig.

Källarvalv djupa

sågo oss supa

Musketörer med sitt hjärta uti brand

släcker törsten med att ta en tår på tand.

Höjom pokalen

Helan går till sällhetens land.

Än en gång däran

Än en gång däran, bröder,

än en gång däran

följen den urgamla seden.

Intill sista man, bröder,

intill sista man,

trotsa vi hatet och vreden.

Blankare vapen sågs aldrig i en här

än dessa glusen, kamrater "I Gevär!"

Än en gång däran, bröder

än en gång däran

*I svenska hjärtans djup -
här är Din sup.*

Livet är så kort, bröder

livet är så kort

lek det ej bort, ned var redo.

Kämpa mot allt torrt, bröder

kämpa mot allt torrt,

tänkt på de gamla som skredo

fram, utan tvekan i floder av champagne

styrka från början av brännvin från vårt

land.

Kämpa mot allt torrt, bröder,

kämpa mot allt torrt.

I svenska hjärtans djup -

här är Din sup.

KA 2 Marschvisa

*Vi vandra ej på vägarna i sol och svett och
damm*

och ej som flygets örnar i luften segla fram

och fastän havet spolar de klippor där vi stå,

vi segla inte ut på oceanen blå.

Refräng:

Nej vi står kvar - javisst! i ofärdsdar - javisst!

Ty vid kanonen trivs en kustartillerist

och trognast ibland alla som vid grova pjäser stå

ni skola se soldaten från KA 2.

*Må andra sjunga sångerna om krigarns fria liv,
när han drur ut i falt ifrån sitt hem och från sitt
viv.*

*Må andra vinna lagrar på fjärran ärans fält -
men oss skall ingen rubba där vi oss ställt.*

*Fast våra hjärtan klappar för var fager flickas
namn*

*och fast vi gärna sluter dem uti vår breda famn,
vår kärlek är dock trogen den flicka och den
kust,*

som vi har lovat älska i nöd och lust.

*Ej skall väl någon tveka om vårt ärligt svenska
mod,*

på kragen lyser mattan som vårt eget hjärteblod.

Den färgen skall tillsammans med den gula och

*den blå som vår symbol för Sveriges fria kuster
stå.*

**Text: Sven-Olof Träff, Musik: Sven-Gösta
Elmqvist**

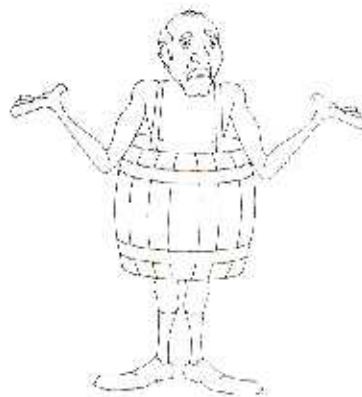
Visan ovan är ju skriven för KA 2 men kan om man byter refrängens "KA 2" till "KA då" bli giltig för hela KA. Jag hoppas KA 2 ursäktar detta egenmäktiga förfarande.

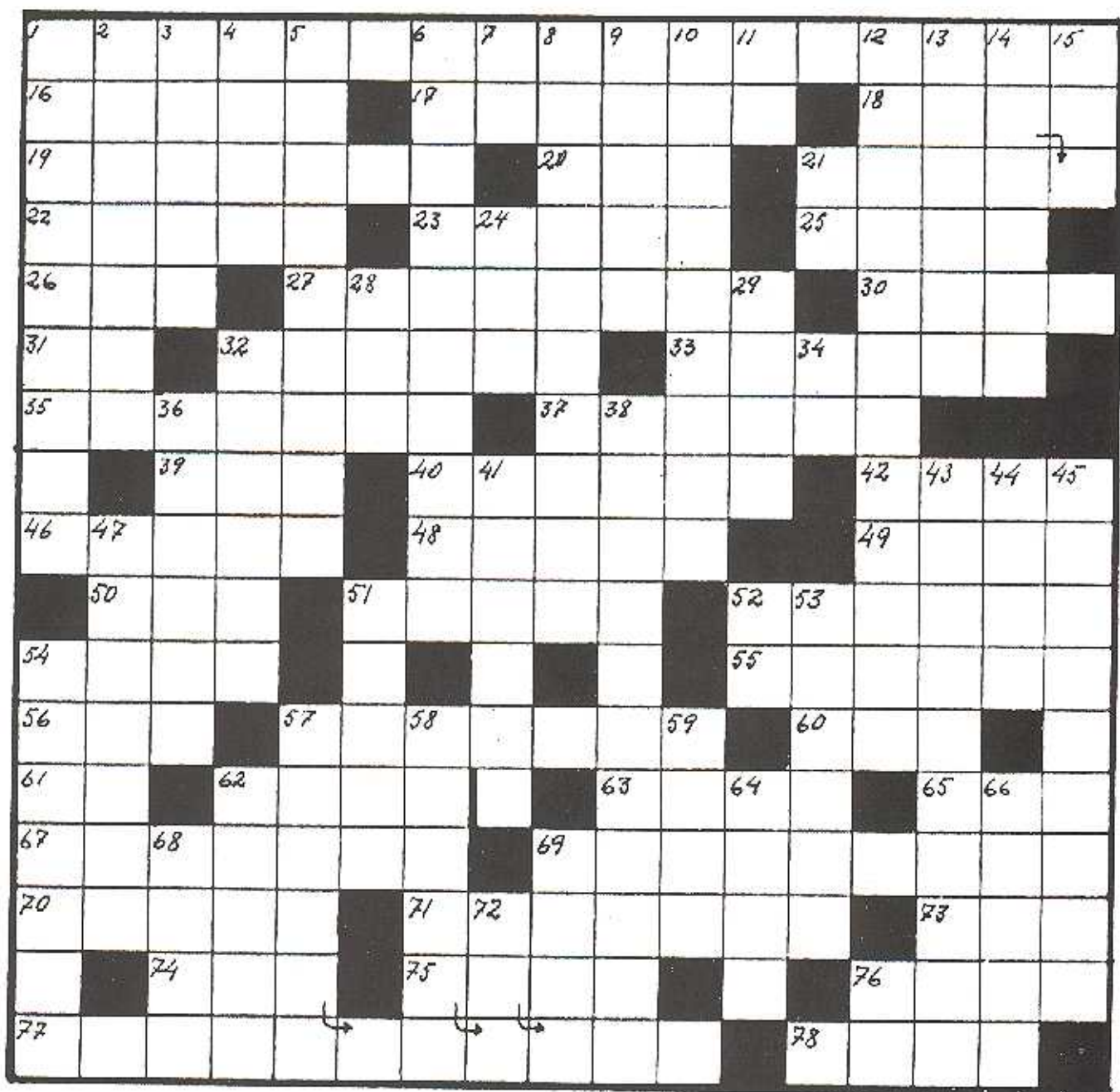
Vågrätt:

1. Herman Lindqvist
16. Vila och ledighet
17. Rymdmätt
18. Skatter
19. Äldst i kretsen
20. Groddjur
21. Nöta
22. Gitter
23. Beställning
25. Ubåtskapten
26. Danskt tillbud
27. Flygburen skrift
30. Sällsynta
31. Pronomen
32. Fornt guldmakeri
33. Är P-G:s uttal
35. Räfte och rättarting
37. Framtidssyn
39. Park i stad
40. Fransk författare
42. Piptobak
46. Skräp
48. Kretinen
49. Utandas häftigt genom näsan
50. Bravo på spanska
51. Mårbackadollar
52. Skärper
54. Svängom
55. Beröm
56. Fraktar
57. Konkubiner
60. Liten tamp
61. Kurvritarhjälp
62. Vördad
63. Pompong
65. Mynnar ut i Nordsjön
67. Strävade
69. Hänger i grottan
70. Släkting
71. Tillsats för anpassning till apparat
73. Grundtanke
74. Där skidan slinter
75. Bogträ
76. Luktat illa
77. Förnya
78. Bränsle

Lodrrätt:

1. Erhåller gottgörelser
2. Upprepa
3. Finklängel
4. Fingerskydd
5. Lättsinnig
6. Gav katten i
7. Havsdjupens och vishetens gud
8. Berömvärd donator
9. Ger valmöjlighet
10. Engelska flottisters förnöjelse
11. Fortfarande
12. Fördragsamhetsgräns
13. Sinnlig
14. Destillationskärl
15. Uttryck för ägande
21. Tenn
24. Ägg och sprit
28. Får sista ordet
29. Förenar sig med Rhen
32. Krukväxt
34. Gylta
36. "Djurvetare"
38. Hårdhudad duo
41. Överlägga
43. Kan viss fråga anses vara
44. Vidar och Vale
45. Soldater
47. Knallespråk
51. Itudelad
52. Börjar slagdänga med
53. Vägleder
54. Bitande ironi
57. Umgås
58. Försköna verkligheten
59. Kan leendet vara
62. Innehavare
64. Violställe
66. Sagokung med åsneöron
68. Kan man råka i
69. Japansk hutt
72. Ge rätt lutning
76. On

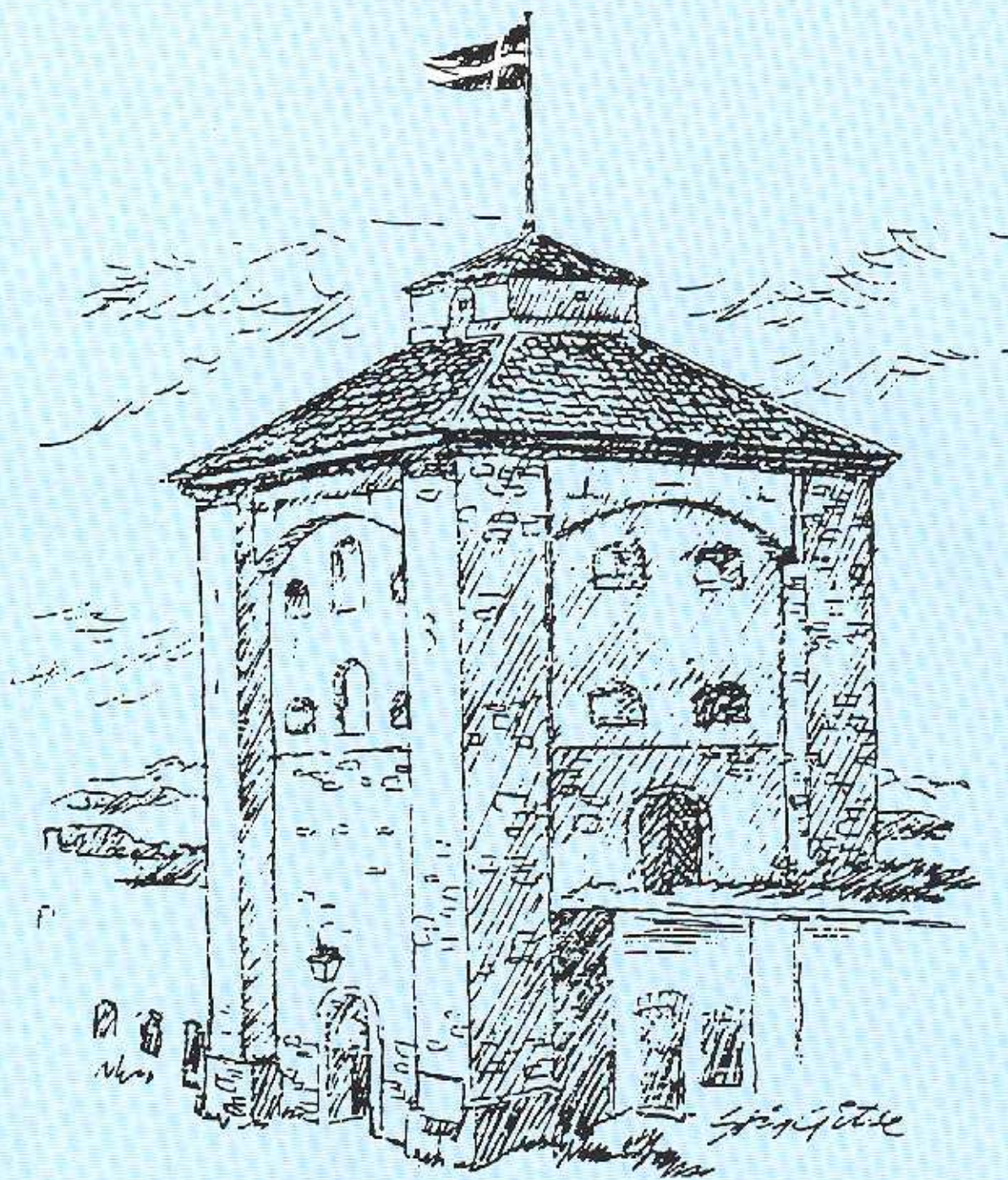

Lösningarna insändes före den 15/6 1995 under adress: KA-fyren, Redaktionen, c/o Muséet, Box 5155, 426 05 Västra Frölunda

Vinnare korsord i KA fyren 2/94:

- 1:a pris - Lilly Tvedmark, Västra Frölunda
- 2:a pris - Bertil Karlsson, Västra Frölunda
- 3:e pris - Kaj Modig, MKV Uh bat

Vinnarna har erhållit sina priser.
Stort TACK för Er medverkan!

**KUSTARTILLERIETS KAMRATFÖRENING
GÖTEBORG**